

Albert Bastardas i Boada
Catedràtic (j.) de la Universitat de Barcelona

Possiblement existeix encara en la majoria de la població de les terres de llengua catalana la representació errònia d'aquesta com a llengua 'petita' o 'minoritària', poc important en el context europeu. Com que les percepcions sovint no depenen tant de la realitat com dels conceptes que ens ajuden a representar-nos-la, hem creat un terme que ens permeti sortir de la dicotomia 'gran'/'petita', el de 'comunitats lingüístiques mitjanes'. Amb aquest rètol hem pogut caracteritzar una tipologia de llengües d'entre 1 i 25 milions de parlants, amb un alt desenvolupament econòmic, i un important grau d'autogovern, fossin o no completament independents. Hi incloem així llengües com ara el danès, el finès, el txec, el noruec, l'eslovè, el lituà, l'estonià, el neerlandès, ..., i el català.

Des d'aquest punt de vista, un fet que encara avui sorprèn molts conciutadans és saber que el nombre de les persones que saben parlar el català s'acosta molt als que saben parlar el txec, i que són més de les que saben parlar l'hebreu, l'eslovac, el danès, el finès, el lituà, l'eslovè, o el letó, per exemple. El català no és, doncs, cap llengua comparativament menor.

Un dels interessos més importants en la recerca que ha dut a terme el CUSC-UB en aquests darrers anys ha estat el d'esbrinar quines similituds i diferències podríem trobar en les situacions sociolingüístiques d'aquestes llengües mitjanes, entre elles i respecte del català. Aquestes comunitats de llengua mitjana -habitualment amb estat propi- tendeixen a compartir algunes característiques, com ara les següents:

- alt ús de les seves llengües pròpies per part del seu grup de llengua inicial, visquin o no amb altres grups en el seu territori històric.
- continuïtat assegurada per la poquíssima o nul·la interrupció de la transmissió intergeneracional de la llengua.
- gran nivell de políglotisme dels individus (bi- o plurilingües).
- alta valoració del fet de dominar altres llengües (normalment, més grans: anglès, alemany, francès, rus, ...).
- poques expectatives de coneixement de les seves llengües per part dels estrangers nousvinguts.
- adaptació força automàtica a l'ús d'una altra llengua més gran disponible, fet que pot tendir a desincentivar l'aprenentatge per part dels estrangers, en especial en el pla de la parla.
- ús de les llengües grans en les relacions comercials i tecnològiques exteriors (anglès, com a

llengua franca més habitual, però també d'altres, com l'alemany, rus, etc.).

- alta exposició mediàtica a l'anglès a través de la televisió (i Internet) ja que les pel·lícules i sèries no són habitualment doblades sinó subtítulades.

- alguns usos de llengües internacionals -anglès, sobretot- en els àmbits acadèmics superiors. Vistes aquestes característiques de comunitats amb estats independents, potser hauríem de concloure que, essent realistes, la comunitat de llengua catalana, encara que disposés d'estat propi, molt probablement no podria arribar en aquest segle XXI:

- al monolingüisme majoritari dels parlants de les grans llengües.
- a un sistema educatiu que no inclogués l'aprenentatge eficient de més llengües.
- a un sistema universitari que funcionés enterament només en la llengua pròpia en el nivell de postgrau.
- a tenir un conjunt de canals de televisió en què tota la producció estrangera de pel·lícules i sèries estigués doblada al català.
- a la totalitat de programes d'ordinador o jocs que funcionessin en català.
- a no tenir un grau important d'ús d'altres llengües en la vida laboral de les empreses internacionalitzades.

Per altra banda, comprovem que les comunitats de llengua mitjana disposen d'elements que no acaba de tenir el català, i que certament hauria d'aspirar a tenir, com ara:

- ús més habitual en les comunicacions oficials i no-oficials en el país, és a dir, del conjunt de les administracions i de la justícia, així com de les empreses, el comerç i la publicitat.
- ple reconeixement oficial a nivell estatal (ser llengua d'Estat, i no només de subestat).
- reconeixement com a llengua oficial a la UE.
- més oferta de canals de televisió.
- ús generalitzat (compartit o sol) en l'etiquetatge i en la retolació comercial.
- més ús com a idioma de relació intergrup al habitatge amb les persones de llarga residència.
- més aprenentatge i ús per part de les persones que tenen una altra llengua inicial diferent i ja han nascut a l'àrea catalanòfona.
- una transmissió intergeneracional més assegurada, en especial al País Valencià i a les Illes Balears.